

4.6.3 Gytebestand hos blåkkeite

Institusjoner

Havforskningsinstituttet, PINRO og ICES

Forfattere

Elvar H. Hallfredsson

Datagrunnlag

Måleserier vedlikeholdt av Havforskningsinstituttet og PINRO

Referanser til data

ICES. 2009. Report of the Arctic Fisheries Working Group.

Type indikator

Tilstandsindikator og menneskelig påvirkning (fiskeri)

Referanseverdi

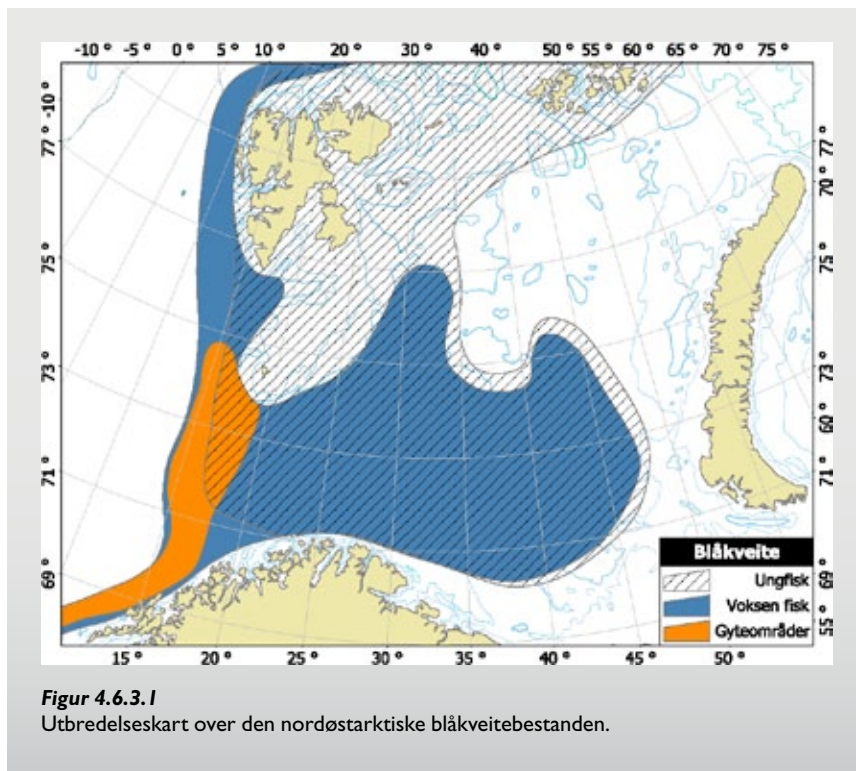
Føre-var-gytebestanden (ikke kjent)

Tiltaksgrense

Beregnet gytebestand er mindre enn føre-var-gytebestanden

SVO-relevans

Lofoten (>500m) – Tromsøflaket (>500m) – Iskanten – Svalbard

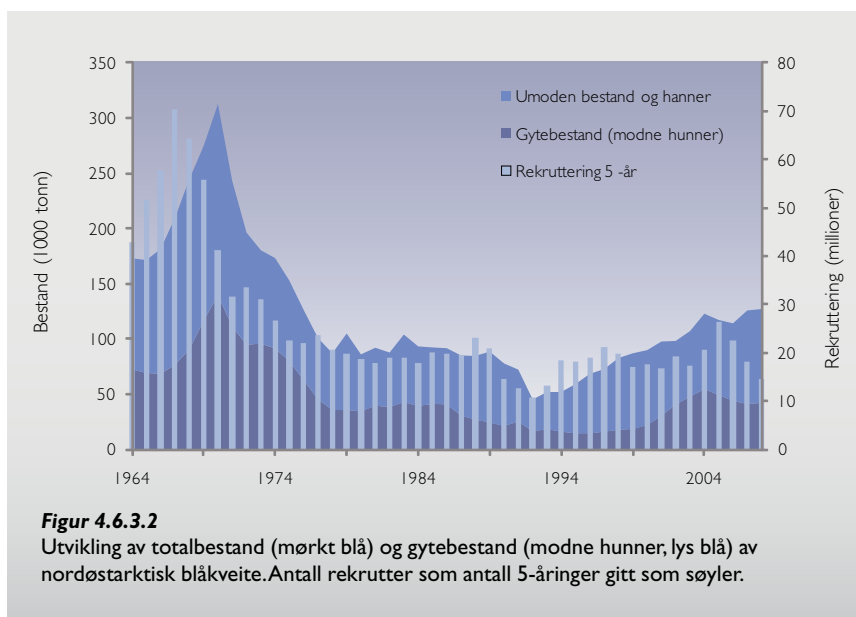
Figur 4.6.3.1
Utbredelseskart over den nordøstarktiske blåkkeitebestanden.

Blåkkeite (*Reinhardtius hippoglossoides*) er en flatfisk med svært vid utbredelse, som er karakterisert ved kontinuerlig utbredelse langs de dype kontinentale skråningene fra østlige del av Canada til nord for Spitsbergen. Blåkkeite i Nordøst-Atlanteren har en utbredelse med hovedandelen av den voksne bestanden langs eggakanten fra 62°N til nordøst for Spitsbergen. Det viktigste området for ungfisk er rundt Svalbard, nord og øst for Spitsbergen og østover forbi Frans Josefs Land. I Barentshavet finner vi blåkkeite i de dypere kanalene mellom bankene. De høyeste konsentrasjonene finnes i dybdeområdet 500–800 m mellom Norge og Bjørnøya, som også er antatt å være det viktigste gyteområdet for denne bestanden. Hovedgytingen foregår i desember/ januar.

Arten foretrekker kalde vannmasser og forekommer sjelden i vann varmere enn ca. 4°C. Den ligner kveite, men blindsidene er pigmentert og er bare litt lysere enn øyesiden, noe som indikerer et mer pelagisk levested. Hunnfisken blir størst, opptil 1,2 m, men i våre farvann sjelden over 1 m. Hannene blir sjelden større enn 65–70 cm. Viktigste føde er fisk, blekksprut og krepsdyr.

Blåkkeite har et aktivt levested med migrasjoner både vertikalt og horisontalt, og den er en langlivet art som bare tåler lav beskatning.

Det illustrative assessmentet som blir gjort av ICES indikerer at gytebestanden har vært på et lavmål siden sent på 1980-tallet, men en gradvis økning er observert frem til 2004. Etter 2004 har det vært en utfliating.

Figur 4.6.3.2
Utvikling av totalbestand (mørkt blå) og gytebestand (modne hunner, lys blå) av nordøstarktisk blåkkeite. Antall rekrutter som antall 5-åringer gitt som søyler.

Rekrutteringen har vært stabil på et lavt nivå siden begynnelsen på 80-tallet, men de siste målene på rekruttering har vist en økning (Figur 4.6.3.2).

Avtalt kvote for 2008 var 2 500 tonn satt av norske myndigheter til et begrenset kystfiske. I tillegg ble det i Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon avsatt 8 000 tonn forskningskvote (fordelt mellom Norge og Russland). Anbefalingen fra ICES var å ikke overstige en fangst på 13 000 tonn. Total internasjonal fangst i 2008 var 13 100 tonn, inkludert forskningsfangst. Av dette utgjorde norsk fangst 7 400 tonn og russisk 5 300 tonn. Om lag 66 % av årsfangsten ble tatt med bunntål, resten fanges med garn og line.

Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon har kommet til enighet om en fordelingsnøkkel for blåkkeite fra og med 2010, som innebærer at Norge får en andel på 51 %, Russland får 45 % og 4 % avsettes til tredjeland for fiske i fiskevernsonen ved Svalbard. Partene har også fastsatt en totalkvote på 15 000 tonn per år i 2010–2012. Anbefalingen fra ICES for 2010 er å redusere fangsten for å bygge opp bestanden og ikke overstige en fangst på 13 000 tonn.

Teknisk vurdering

Indikatoren er under utvikling. Assessmentet på blåkkeite er svært usikkert, og det har hovedsakelig bare vært brukt som indikasjon på trender. Alderslesing på denne arten er problematisk og usikker, og assessmentet de siste årene er kjørt med bruk av kun russiske

alderlesinger. De benytter samme metodikk som norske alderlesere brukte frem til 2006, men dette er en metode som vi nå ikke fester lit til. Blåkveita synes å bli vesentlig eldre enn det som før var antatt. Dette er også støttet opp av merkeforsøk. I 2006 ble den norske alderlesingsmetodikken endret etter et par år med utvikling av nye rutiner, og dermed kan ikke disse brukes sammen med de russiske dataene. I 2011 er det planlagt et nytt "benchmark" assessment i ICES-regi hvor hele komplekset skal gjennomgå, og dette vil mest sannsynlig endre mye på serien.

Økosystemvurdering

I fravær av definerte referansepunkter kan ikke denne bestanden evalueres fullt ut. Blåkveite er lite utsatt for predasjon. Den har et allsidig kosthold, der både blekksprut, fisk og krepsdyr inngår, men det mangler data som sier noe i hvilken grad blåkveita påvirker byttedyrbestandene den beiter på, eller i hvor stor grad tilgang og kvalitet på byttedyrene påvirker vekst og rekruttering hos blåkveite.

Påvirkning

Temperaturrendringer vil kunne føre til endret utbredelse (4.1)

4.6.4 Gytebestand hos vanlig uer – fiskebestand under oppbygging

Institusjoner

Havforskningsinstituttet og ICES

Forfattere

Kjell Nedreaas og Benjamin Planque

Datagrunnlag

Måleserier vedlikeholdt av Havforskningsinstituttet

Referanse

ICES (2009) Report of the Arctic Fisheries Working Group

Type indikator

Tilstandsindikator og menneskelig påvirkning (fiskeri)

Referanseverdi

Føre- var-gytebestanden (ikke kjent)

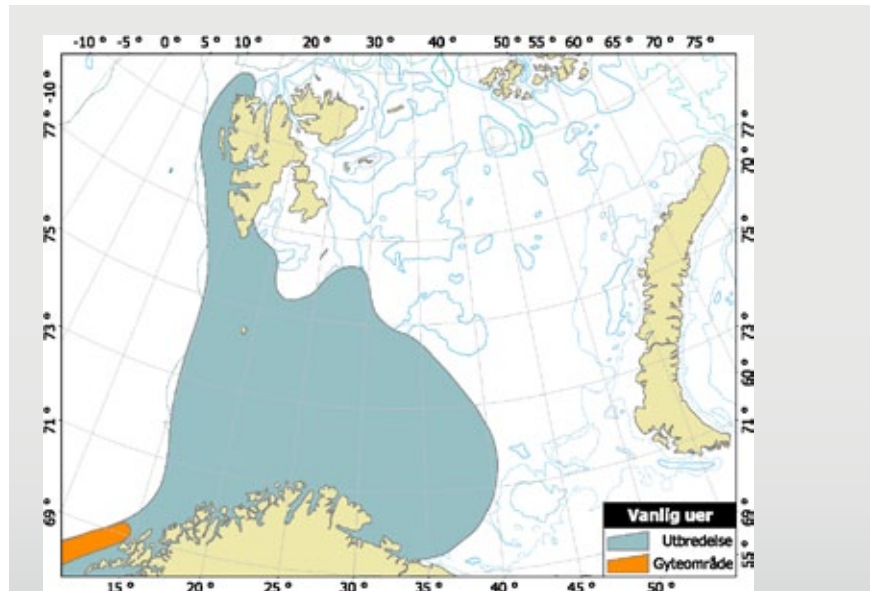
Tiltaksgrense

Tiltaksgrense er ikke kjent

SVO-relevans

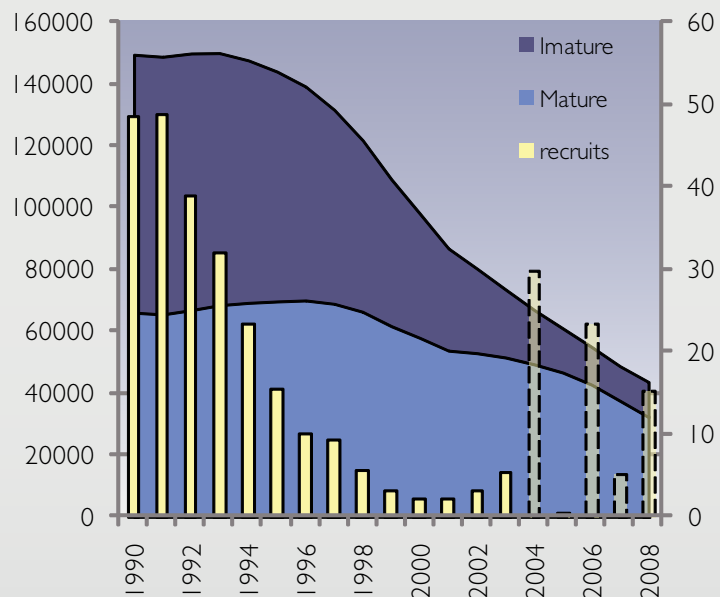
Lofoten – Tromsøflaket – Polarfronten

Bestanden av vanlig uer er vurdert som "under gjenoppbygging". Nye og oppdaterte data for denne bestanden (fiske- og toktdata) forandrer ikke ICES sin bestandsvurdering. Bestanden har hatt sviktende rekruttering siden tidlig på 1990-tallet. Toktresultat og fangstrater fra trålfisket viser en klar reduksjon i forekomstene, og indikerer at bestanden nå er nær et historisk lavmål. Årsklassene har vært rekordlave i perioden 1994–2003. Det er indikasjoner på sterkere årsklasser etter 2003, men på grunn av sen modning er det ikke forventet at disse årsklassene bidrar til gytebestanden før 2015. Bestanden er derfor svært svak, og det ventes at denne situasjonen vil vedvare i flere år. Vanlig uer er klassifisert blant sårbare arter på den norske rødlista som kom ut i 2006. På grunn av historisk lavt bestandsnivå, gjentar ICES sitt råd fra i fjor om forbud mot direkte fiske etter vanlig uer i enkelte ICES områder (I og II). De siste

Figur 4.6.4.1

Utbredelseskart over bestanden nordøstarktisk vanlig uer.

Figur 4.6.4.2

Resultat fra eksperimentelle bestandsberegninger (GADGET) av nordøstarktisk vanlig uer (*Sebastes marinus*) som bekrefter utviklingen observert på instituttets tokt og fra data innsamlet fra fiskeriene. Områdene i figuren viser totalbestand av 3 år og eldre vanlig uer (mørkt + lyst område), gytebestand (lyst område), og rekruttering til bestanden (antall 3-åringer; søyler). Det knytter seg stor usikkerhet til antall 3-åringer de siste årene siden toktresultat alene viser en mer alvorlig utvikling.

års reguleringer ser ut til å ha tilrettelagt for økt rekruttering og lavere dødelighet for den voksne delen av bestanden. Stenging av områder må opprettholdes, og tillatte bifangstgrenser bør settes så lave som mulig inntil en klar økning i gytebestand og yngelforekomster kan bekreftes. Med dette forventes at menneskelig påvirkning er redusert, og at bestanden kan oppbygges gjennom tiden. Hvor raskt den bygges opp er avhengig av blant annet størrelsen på bestanden av naturlige predatorer.

Teknisk vurdering

Indikatoren er under utvikling.

Økosystemvurdering

Vanlig uer lever av plankton i de første leveårene, deretter større plankton og fisk. Vanlig uer er også føde for annen fisk. I det pelagiske larvestadiet blir den beitet på av mange arter som har overlappende utbredelse, både sild (4.5.1), kolmule (4.5.2) og torskefisk. Som yngel og ung fisk blir den beitet på av torskefisk og kveite. Uerbestanden påvirkes av både naturlige forhold (temperatur, predatorer, etc.) og av menneskelige aktiviteter, fiske osv.